

2024 -05- 2 8

Dnr:
Fhg:

Sveriges Lärare

Tal hållet lördag 4 maj 2024 av Sverige Lärare i Linköpings ordförande Timo Järvinen

Välkomna hit!

Vi i Sveriges Lärare har tagit initiativ till att samlas här idag för att uppmärksamma kommunens styrande politiker på behovet av mer resurser till skolan och förskolan.

Jag som hälsar er välkomna heter Timo Järvinen och är ordförande för Sveriges Lärare i Linköping.

Linköping och Sverige står inför tuffa samhällsutmaningar. Barns och ungas psykiska ohälsa har försämrats kraftigt under senare år. Fler unga riskerar att slås ut dras in i kriminalitet. Här kan skolan och förskolan fungera som en skyddsfaktor, men då behövs resurser.

Det konstateras gång på gång att skolan har en viktig roll för att minska samhällsproblemen, men väldigt få satsningar görs. I stället görs de kraftigaste nedskärningarna i mannaminne. Resursbristen är så stor att få kommuner kan leva upp till skollagens och läroplanens krav. Förskolan och skolan måste få de resurser den behöver – för barnens och elevernas skull – de elever som går där nu. **Skolan går inte i repris.**

Vad innebär då resursbristen och nedskärningarna? Jag ska ge er några exempel:

Inom förskolan blir barngrupperna större. I dagsläget är 61 % av barngrupperna i Linköping för stora - större än Skolverkets riktlinjer. Endast 36 procent av personalen är utbildade förskollärare. Linköping har 14 barn per utbildad förskollärare. Som en jämförelse har Jönköping 56 procent utbildade förskollärare och 9 barn per förskollärare. Jönköping är en av de kommuner som Linköping brukar jämföra sig med i andra sammanhang.

I Linköping har man infört något i förskolan som man kallar för samplanering och det låter ju bra. I praktiken innebär det ett vikariestopp de första 14 dagarna, när någon är frånvarande. Tanken är att man ska ha en tillräckligt stor grundbemanning inom förskolan så att man ska kunna klara av att någon är frånvarande. Problemet är att grundbemanningen inte alls är tillräckligt stor. Det här leder till en sämre arbetsmiljö. Risker för att fler säger upp sig ökar och det blir svårare att rekrytera nya. **Det har redan tidigare varit svårt att rekrytera förskollärare till Linköping.**

I skolan innebär nedskärningar en minskning av stödpersonal, större klasser, fler undervisningstimmar för lärare och minskade möjligheter att ge elever särskilt stöd. Samtidigt har behovet av stödpersonal och resurspersoner ökat kraftigt de senaste 6-8 åren. Idag är det många fler elever som är i stora skolsvårigheter av olika slag. Enligt en undersökning från Sveriges Lärare har hälften av eleverna i en vanlig mellanstadieklass extra anpassningar, särskilt stöd eller är i behov av särskilt stöd utan att få det. **Hälften av eleverna!**

Man kan göra det lätt för sig och peka ut skyldiga till utvecklingen. Man kan skylla på sociala medier, föräldrar, samhällsutvecklingen i stort eller annat. För oss som möter barnen och eleverna varje dag i förskolan eller skolan är skuldfrågan inte så viktig. Barnen är i förskolan eller skolan och vi behöver rätt resurser för att möta dem där de befinner sig.

När resurspersoner försvinner lämnas lärarna ensamma att lösa situationen. Det säger sig självt att det blir en omöjlig uppgift för en ensam lärare med 28 elever i klassen att hinna hjälpa alla. 28 elever är riktmärket i grundskolan i Linköping. Det här leder till sämre studiero för eleverna med sämre elevresultat, ökad sjukfrånvaro för lärarna och svårigheter att rekrytera utbildade lärare.

Skolor och förskolor måste kunna anställa fler lärare och förskollärare. Det krävs regler för ökad personaltäthet och klasserna och barngrupperna måste bli mindre. Det måste också anställas fler personer med andra kompetenser för att stötta eleverna.

Trenden med ökande sjukfrånvaro måste brytas. **Sjukfrånvaron** bland personalen steg under pandemin till nya toppnivåer, men den har inte sjunkit utan är fortsatt betydligt högre än före pandemin. En hög sjukfrånvaro kostar också pengar – pengar, som skulle kunna användas på ett bättre sätt, t ex till mer personal.

Arbetsmiljön för lärare och förskollärare måste förbättras. Enligt en rapport från Arbetsmiljöverkets 2023 är lärare och förskollärare den yrkesgrupp som har högst andel arbetsorsakade besvär av samtliga yrkesgrupper – mer än t o m vårdyrken, såsom undersköterskor och sjuksköterskor. Den främsta orsaken är hög arbetsbelastning. En ohälsosam arbetsmiljö drabbar i förlängningen inte bara lärares och förskollärares hälsa. **Den drabbar också elevernas möjlighet att nå så långt som möjligt i sin utveckling. En sjukskriven lärare kan inte hjälpa eleverna.**

Finns det pengar till det här då? Om man frågar de styrande politikerna är svaret **nej** oavsett politisk färg på styret. Samtidigt ska man veta att Linköping har haft ett stort ekonomiskt överskott varje år sedan 2005 med undantag för 2022. Förra årets överskott var 370 miljoner kronor. Så pengar finns och har alltid funnits. Det som saknas är den politiska viljan. Och kanske också insikten om vad man riskerar om man fortsätter att **underfinansiera** skolan och förskolan.

Politikerna måste förstå de långsiktiga riskerna med neddragningar i skolan – inte bara hur man ska få ihop nästa års budget. Vad innebär nedskärningarna för Sverige som kunskapsnation? Hur länge kommer svenska företag att kunna rekrytera personal med rätt utbildning? Hur många elever kommer att slås ut och inte komma in på gymnasiet eller fullfölja sin gymnasieutbildning? Hur många fler riskerar att drabbas av psykisk ohälsa eller hamna i kriminalitet och rekryteras av gängen? Det är det här som ligger i den andra vågskålen och **hur mycket kostar inte det?** Skolan behöver styras av politiker som kan tänka längre än nästa budgetår, ja t o m längre än en mandatperiod. De nedskärningar som görs nu kommer att få konsekvenser för tiotals år framåt.

Jag tänkte avsluta där jag började. Situationen i Linköping och hela landet är allvarlig med ökad psykisk ohälsa och kriminalitet bland barn och unga. En av samhällets viktigaste skyddsfaktorer är en väl fungerande och likvärdig skola som bygger för framtiden. **Att då inte satsa på skolan är att avstå från att satsa på framtiden.**

Vi inom Sveriges Lärare står enade för en bra förskola och skola!

Tack för att ni har lyssnat!

